

Последни изменения в българското законодателство относно достъпа на граждани на трети държави до българския пазар на труда

През последните две години Законът за трудовата миграция и трудовата мобилност (ЗТМТМ) беше изменян и допълван по същество два пъти (ДВ, бр. 97 от 2017 г. и бр. 24 от 2018 г.), като:

- Ограничението за броя на работниците от трети държави до 10% от средносписъчния състав на дадено българско предприятие за предходните 12 месеца беше променено на 20%, а за малки и средни предприятия – на 35 %;
- Таксата във връзка с предоставяне на решение на изпълнителния директор на Агенцията по заетостта (АЗ) за предоставяне на достъп до пазара на труда по регулирани от законодателство на ЕС режими беше намалена от 400 лв. на 100 лв.;
- Въведе се възможност за лицата от български произход да упражняват заетост без разрешение, след регистрация от работодателя им в АЗ до получаване на разрешението за пребиваване;
- Изрично се посочи, че не се изисква разрешение за работа за членове на семейства на чужденци, получили убежище или международна закрила;
- В обхвата на закона за първи път бяха включени чужденци, жертви на трафик на хора, като се урежда възможността им за достъп до българския пазар на труда без разрешение;
- Решението на изпълнителния директор на АЗ във връзка с издаването на Единно разрешение за пребиваване и работа вече ще се предоставя за по-кратък от определения за общия случай в ЗТМТМ срок (30 дни), а именно – беше намален на 20 дни;
- Премахна се изискването за провеждане на пазарен тест за издаването на „Синя карта на ЕС“. Във връзка с това отпадна и изискването ежегодно да се утвърждава *Списък на професиите, за които има недостиг на висококвалифицирани специалисти*, за който дотогава облекчението беше да не се изисква предварителен пазарен тест;
- Съкратен беше срокът за предоставяне на решение на изпълнителния директор на АЗ за издаване на разрешение за сезонен работник от 15 на 10 дни;
- Извършени бяха необходимите изменения и допълнения относно заетостта само с регистрация (без разрешение за работа) на студентите и на научните работници, включително академична, на територията на Република България, включително при условията на мобилност в ЕС и след приключване на научноизследователските им проекти. Това се отнася и за заетостта на членовете на техните семейства;
- Уредени бяха условията за достъп до пазара на труда без разрешение за работа и на стажантите при условията на трудов договор за стажуване;
- Бяха въведени условията за равно третиране на научните работници, студентите, стажантите, учениците и доброволците, както и на членовете на семействата на български, европейски и чужди граждани, включително получили убежище или международна закрила;

- Уредено беше и равното третиране на чужденците, допуснати по силата на международни договори за заетост и трудова миграция, както и в случаите на регистрация на краткосрочна заетост;
- В Закона за младежта беше уредено наемането на доброволци в рамките на Европейската доброволческа служба – на лица до 29-годишна възраст.

Съответните изменения и допълнения бяха направени и в **Правилника за прилагане на Закона за трудовата миграция и трудовата мобилност (ППЗТМТМ)**:

- Осъвременена беше процедурата относно заетостта без разрешение за работа на студентите и на научните работници, включително академична, на територията на Република България, включително при условията на мобилност в ЕС и след приключване на научноизследователските им проекти. Подробно е разписана процедурата по регистрация на заетостта на граждани на трети държави, които са приети като студенти или научни работници;
- Въведена беше процедура за достъп до пазара на труда без разрешение за работа на стажантите при условията на трудов договор за стажуване. За целта беше създадена нова разпоредба, в която са регулирани условията и реда за регистрация на заетостта на гражданите на трети държави като стажанти;
- Създадена беше процедура по регистрация на заетостта за лицата от български произход за упражняване заетост без разрешение за работа;
- Отпадна изискването работодателят да представя доказателства за извършването на предварително проучване на пазара на труда (т.нар. „пазарен тест“) при кандидатстване за Синя карта на ЕС. В тази връзка отпаднаха и разпоредбите относно *Списъка на професии, за които има недостиг на висококвалифицирани специалисти*;
- Въведена беше процедура за достъп до българския пазар на труда за чужденци, жертви на трафик на хора чрез декларация от работодателя;
- Създаде се възможност за работодателя при подаване на документите за регистрация или за разрешение на сезонна заетост предварително да декларира, че ще спазва законовите условия за настаняване на сезонния работник за своя сметка;
- Регламентират се разпоредби относно ускорената процедура за предоставяне на решение във връзка с издаване на разрешение за сезонен работник, който поне веднъж е работил на територията на Република България като сезонен работник през последните 5 години;
- Регламентира се процедурата за случаите, когато сезонният работник продължава да работи при същия работодател след изтичане на срока на регистрацията на сезонната заетост, при което се преминава към разрешителен режим до 9 месеца;
- Уредена е и процедурата за случаите, в които след изтичане на срока на регистрацията на сезонната заетост сезонният работник продължава да работи при друг работодател, при което се преминава към разрешителен режим до 9 месеца.